

Zesentwintigste zondag C

Eerste lezing uit de Profeet Amos

Wee jullie, leiders en notabelen van het volk, leef er maar zorgeloos op los. Zelfverzekerd als jullie zijn, denken jullie dat je veilig bent in je paleizen. Moeten de mensen bij zulke leiders te rade gaan! Jullie liggen luilekker op ivoeren bedden, hangen op zachte divans en eten lekkere lammeren uit de kudde en kalveren uit de stal. Jullie verzinnen liederen en schreeuwen luidkeels bij de harp en denken even goed muziek te maken als David. Jullie drinken liters wijn uit grote bekers en laten je masseren met welriekende oliën. Intussen lijdt het volk pijn, gebukt onder jullie onrecht. En het maakt je niets uit dat gewone mensen ten onder gaan. Maar wee, jullie, want weldra is het afgelopen met feesten. Jullie zullen de eersten zijn die worden meegenomen in ballingschap naar een ver land.

Evangelie volgens Lucas

In die tijd zei Jezus tot de farizeeën: Er was een rijk man, die gekleed ging in purper en het fijnste linnen, en elke dag uitbundig feestvierde. Aan zijn poort lag een zekere Lazarus; hij was arm en zat onder de zweren. Hij had graag zijn honger gestild met wat er van de tafel van de rijke op de grond viel, maar nee, de honden kwamen en likten aan zijn zweren. Toen kwam de arme te sterven; de engelen droegen hem in de schoot van Abraham. Ook de rijke stierf, en werd begraven. In het dodenrijk sloeg hij gekweld door pijn zijn ogen op en zag van verre Abraham met Lazarus in zijn schoot. `Vader Abraham," riep hij, "heb medelijden met me; stuur Lazarus om de toppen van mijn vingers nat te maken met water, en er mijn tong mee te verkoelen, want ik lijd hevig in dit vuur." Maar Abraham zei: `Kind, vergeet niet dat jij het heel je leven goed hebt gehad en Lazarus altijd slecht; nu wordt hij hier getroost, en jij

lijdt pijn. Bovendien, er gaapt tussen ons en jullie een diepe kloof; al zou iemand van hier naar jullie willen oversteken, hij zou het niet kunnen; evenmin kan iemand van daar naar ons komen." Maar de rijke zei: `Dan, vader, vraag ik u hem naar mijn ouderlijk huis te sturen, want ik heb nog vijf broers. Laat hij hen gaan waarschuwen, zodat zij niet eveneens terechtkomen in dit oord van pijn." Maar Abraham zei: `Ze hebben Mozes en de Profeten; daar moeten ze naar luisteren." Maar hij zei: `Nee, vader Abraham, als iemand van de doden naar hen toe komt, dan zullen zij zich bekeren." Maar Abraham antwoordde: `Als ze niet naar Mozes en de Profeten luisteren, dan zullen ze zich ook niet laten overtuigen als iemand uit de doden opstaat."

Homilie:

Dit evangelie heeft het over de onderwereld, kortweg de hel en daar zijn we in de kerk al heel lang over beginnen zwijgen omdat geen kip daar nog in gelooft. Tenminste niet in een hel elders, zoals Jeroen Bosch het zich nog voorstelde. Sommige mensen kunnen zich een hel hier maar al te goed voorstellen omdat ze er dagelijks in leven. Misschien kom je daardoor ook best in de buurt van een definitie. De hel dat is afgesneden zijn van andere mensen, dat is kwellend bewustzijn van een verloren liefde, een verloren kans die aan uw leven zin had kunnen geven. Dat is 'de ander' zei Sartre, die u door zijn vernietigende blik en oordeel herleid tot een mug. Jezus schildert de hel op zijn manier heel plastisch: hij laat de joodse aartsvader Abraham tegen de rijke zeggen: tussen ons en u gaapt er voorgoed een wijde kloof, zodat er geen mogelijkheid bestaat van hier naar u te gaan noch van daar naar ons te komen. De hel dat is dus afgesneden zijn van geluk of van heil. Tussen heil en hel is er een letter verschil. En haal uit het woord heil de i weg en ge zit erin. Haal uit een relatie de i van inleving weg en ge zit in de hel. Haal uit de seksualiteit de i van intimiteit weg en ge zit erin. Haal uit een uitsluitend prestatiegericht leven de i van ingetogenheid weg en ge zit erin. Haal uit de samenleving de i van vrijwillige inzet weg en ge zit erin. Haal uit uw eigen leven de i van idealisme, van inborst, inkeer en interesse weg en ge zult zien, ge zit erin.

10 000 manieren dus om makkelijk in de hel te geraken. En één ervan toont het evangelie ons vandaag. Het verhaal dat in de volksmond bekendheid kreeg als het verhaal van de rijke vrek. Vrek ... wat een vreselijk woord voor iemand van wie absoluut niet gezegd wordt dat hij vreselijke dingen deed. Integendeel, de man is bezorgd voor zijn gezin, hij hecht belang aan mooi gekleed gaan, af en toe een feestje, en op het einde een mooie begrafenis. Als dat ook al niet meer mag. Ok, hij sorteert zijn huisvuil niet want er staat dat er af en toe al eens iets van tafel viel. Maar dat is toch geen groot kwaad. U herkent zichzelf allicht en hopelijk meer in de figuur van de rijke, dan in die van de met zweren bedekte Lazarus. Maar het venijn van de vrek zit hem niet in het doen van dingen die wij allemaal doen, het zit 'em in het achterwege laten van dingen die wij ook achterwege laten. Zijn zorg voor zichzelf is zo groot dat er niks

voor Lazarus overblijft. Sterker nog hij heeft het ongetwijfeld van Lazarus afgepakt. Hij is een beetje een dwazerik, zelfverzekerd - zoals Amos dat in de eerste lezing zo schitterend stelt - door alles wat hij gerealiseerd heeft en waarvan hij denkt dat het hem gelukkig zal houden. Hij is het beeld van de Cryptomuntbelegger, van de mens die te veel op één paard wedt, dat van redelijk grote luxe die als een tweede huid omheen zijn innerlijke leegte is komen zitten. Rijk op de beurs tot ze crasht, maar arm op zijn stoel in zijn eetkamer, want tegenover hem zit nadat iedereen van zijn feestjes naar huis is niemand, omdat hij de kans ontloopt op mooie menselijke contacten die hij, had hij Lazarus zien liggen, zeker had gehad. Op het einde volgt dan zijn dramatische vraag om iemand naar zijn familie te sturen, om te verwittigen. Waarop Abraham zegt: ze zijn al verwittigd want ze kennen Gods Wet. Jamaar, stuurt dan iemand vanuit het dodenrijk om het hen nog eens te zeggen. Dan gaan ze ook niet luisteren, antwoordt Abraham. Hij heeft wellicht gelijk want al 2000 jaar geloven een aantal mensen die men christenen noemt dat er iemand van bij de doden is gekomen en verrezen is en nog altijd laten zij de kloof tussen henzelf en de arme even onoverbrugbaar. Nog altijd laten zij heel vaak uit het geluk, het heil van hun medemens dat I'tje weg waardoor die telkens weer in de hel belandt. Jammer toch?

Dat zinnetje in het evangelie dat u misschien bijna achteloos hoorde: "Maar Abraham zei: `Kind, vergeet niet dat jij het heel je leven goed hebt gehad en Lazarus altijd slecht; nu wordt hij hier getroost, en jij lijdt pijn" is wellicht een van de zinnen die weldenkende mensen de laatste twee driehonderd jaar het meest woedend op de godsdienst heeft gemaakt. Het is het vers dat Marx ertoe gebracht heeft om te stellen dat godsdienst opium voor het volk is omdat in de godsdienst de uitgebuide, hongerige, zieke mens troost zoekt en wat hij bij leven niet krijgt, krijgt ie dan later zoals Lazarus. Het vers dat Nietzsche ertoe bracht te stellen dat godsdienst iets is voor zwakkelingen die hier op aarde niet durven heersen. En als u het boekje van premier Bart De Wever met de titel 'Identiteit' heeft gelezen, dan heeft u ook gelezen hoe volgens hem de schitterende cultuur van het echte Romeinse burgerschap en sterk leidinggeven door de komst van het christendom om zeep is gebracht. Je kan Bart de Wever niet verdenken van sympathie voor Marx maar op dat punt komen ze toch dicht bij mekaar. Maar voor Jezus en zijn volk was godsdienst niet een zoete troost in een harde wereld, maar het was een kracht die hen dreef naar vrijheid en bevrijding. Wie diep in zijn hart ervan overtuigd is dat de mens een onvervreemdbare waardigheid bezit, dat elke mens iets heiligs, iets goddelijks draagt, die moet wel geloven dat er - op welke manier ook - genoegdoening is. De arme die alleen maar geleden heeft onder het leven, wordt recht gedaan bij de Allerhoogste. Dat is geen goedkope troost, dat volgt eenvoudig uit de overtuiging dat de bedelaar waardigheid draagt in het diepst van zijn ziel.